

สรุปผลการประชุมคณะกรรมการมาตรการสุขอนามัยพืช
(Commission on Phytosanitary Measures) ครั้งที่ ๑๑

วันที่ ๔ - ๘ เมษายน ๒๕๕๙

ณ สำนักงานใหญ่องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ กรุงโรม สาธารณรัฐอิตาลี

คณะกรรมการมาตรการสุขอนามัยพืช (Commission on Phytosanitary Measures; CPM) จัดตั้งขึ้นตาม มาตรา ๑๑ ของอนุสัญญาอารักขาพืชระหว่างประเทศ (International Plant Protection Convention; IPPC) ประกอบด้วยประเทศภาคีสมาชิก จำนวน ๑๘๒ ประเทศ เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๒๓ ประเทศ สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

๑. ที่ประชุมให้การรับรองมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรการสุขอนามัยพืช จำนวน ๙ เรื่อง จำแนกเป็น

๑.๑ วิธีวินิจฉัยศัตรูพืช (Diagnostic Protocols) จำนวน ๕ เรื่อง ได้แก่ วิธีวินิจฉัยไส้เดือนฝอย ๓ ชนิด แมลงวันผลไม้ และไฟโตพลาสมา

๑.๒ วิธีปฏิบัติเพื่อกำจัดศัตรูพืช (Phytosanitary Treatment) จำนวน ๒ เรื่อง เป็นวิธีการทำ Vapour heat treatment เพื่อกำจัดแมลงวันผลไม้ในมะละกอ และการฉายรังสีเพื่อทำให้ไข่ของ European Corn Borer ในฝักและผลไม้ที่เป็นพืชอาศัยของศัตรูพืชชนิดนี้เป็นหมัน

๑.๓ มาตรฐานประเภท Concept Standard จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่ การกำหนด Host Status ของแมลงวันผลไม้และการทบทวนศัพท์บัญญัติสุขอนามัยพืช นอกจากนี้ยังมีเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรการสุขอนามัยพืช ๔ เรื่อง ได้แก่

๑.๓.๑ การให้ความเห็นชอบทบทวน IPPC Standard Setting Procedure และการกำหนดหัวข้อ (List of Topics) เพื่อจัดทำเป็นมาตรฐานในปี ๒๐๑๖ จำนวน ๔ เรื่อง

๑.๓.๒ ประเทศไทยส่งผู้แทนเข้าร่วมเป็น Standard Committee เพื่อทำหน้าที่พิจารณา กำหนดมาตรฐานระหว่างประเทศด้านสุขอนามัยพืช โดยเป็นนักวิชาการจากกรมวิชาการเกษตร มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๓ ปี

๑.๓.๓ ที่ประชุมให้การรับรอง CPM Recommendation จำนวน ๑ เรื่อง คือ The Importance of Pest Diagnostic

๑.๓.๔ IPPC ร่วมกับ Codex ดำเนินการปรับปรุงระบบ Online Comment System ซึ่งเป็นการให้ข้อคิดเห็นต่อร่างมาตรฐานผ่านระบบ Internet ซึ่งเดิม Codex ดำเนินการผ่าน e-mail ส่วน IPPC ใช้อยู่แล้วแต่ระบบค่อนข้างซับซ้อน การปรับปรุงครั้งนี้จะทำให้ผู้ใช้งานสามารถใช้งานได้ง่ายขึ้น ไม่ซับซ้อน และเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้ที่สนใจสามารถเข้าไปให้ข้อคิดเห็นได้เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้ดูแลระบบ Online Comment System ที่ปรับปรุงแล้วจะเปิดใช้งานอย่างเป็นทางการเดือนกรกฎาคมนี้ และสามารถใช้งานผ่านระบบปฏิบัติการบนมือถือได้ภายในปี ๒๐๑๗

๒. รับทราบความเคลื่อนไหวและทิศทางของการออกใบรับรองสุขอนามัยพืชด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (ePhyto) ว่าในช่วง ๒ - ๓ ปีที่ผ่านมา IPPC ได้ให้ความสำคัญและขณะนี้กำลังพัฒนาศูนย์รวมการรับ-ส่งข้อมูล (Hub) และระบบกลาง (Generic System) ในการออกใบรับรองสุขอนามัยพืชด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ประเทศสมาชิกทุกประเทศสามารถเข้าถึงและใช้งานระบบได้ โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก STDF/WTO จัดทำเป็นโครงการนำร่องจำนวน ๑ ล้านเหรียญสหรัฐ สำหรับในเวทีการค้าโลก ผู้แทนองค์การการค้าโลก (WTO) แจ้งที่ประชุมทราบว่า WTO กำลังให้การสนับสนุนและผลักดันให้การออกใบรับรองด้านสุขอนามัยพืช (Phytosanitary) ความปลอดภัยอาหาร (Food Safety) และสุขภาพสัตว์ (Animal Health) เป็นแบบอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด โดยจะประสานให้สอดคล้องกับ World Custom ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกทางการค้า แผนการดำเนินงานจะเริ่มพัฒนา Hub และ Generic System ให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๐๑๖ และเริ่มทดลองใช้งานในปี ๒๐๑๗

๓. สถานการณ์การเงินและการระดมทุนของ IPPC

ที่ประชุมได้รับทราบสถานการณ์ทางการเงินของ IPPC ว่ามีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนการดำเนินงานด้านต่างๆ ที่ประเทศสมาชิกต้องการ ไม่ว่าจะเป็นด้านการกำหนดมาตรฐาน การ Implement เรื่องต่างๆ รวมถึงการเพิ่มศักยภาพความรู้ ความเข้าใจของประเทศสมาชิกในการนำมาตรฐานไปปฏิบัติ ที่ประชุมมีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวาง เพราะเงินที่ใช้ในการดำเนินงานส่วนใหญ่ได้จากการบริจาคของประเทศสมาชิก ซึ่งในปี ๒๐๑๖ - ๒๐๑๗ ประเทศเหล่านั้นจะลดการสนับสนุนลง มีการเสนอแนะแนวทางแก้ไขหลายแนวทาง เช่น การกำหนดให้รัฐบาลของแต่ละประเทศให้การสนับสนุนอย่างเป็นทางการทุกปี (คล้ายการจ่ายเงินค่าสมาชิก) หรือให้ประเทศที่ได้รับผลประโยชน์จากการมีมาตรฐาน หรือได้ Value Added จากการนี้ให้เป็นคนจ่าย เป็นต้น ทั้งนี้ที่ประชุมมอบหมายให้ CPM Bureau นำไปพิจารณาและนำกลับมาเสนอ CPM ในการประชุมครั้งต่อไป และเรียกร้องให้ประเทศสมาชิกให้การสนับสนุน In-kind Contribution แก่ IPPC แม้ว่าจะดูเหมือนเป็นเรื่องเล็กน้อย เช่น ส่งผู้เชี่ยวชาญมาร่วมทำงาน หรือการรับเป็นเจ้าภาพในการประชุมคณะทำงานต่างๆ เป็นต้น

๔. การเสนอชื่อผู้แทนเอเชีย เป็น Member และ Replacement ผู้แทนจากประเทศเกาหลีใต้ได้รับเลือกให้ทำหน้าที่เป็น Member ต่ออีก ๑ วาระ โดยมีผู้แทนจากสาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐอินโดนีเซียเป็น Replacement

๕. ปี ๒๐๒๐ IPPC กำหนดให้เป็นปี International Year of Plant Health (IYPH)

๖. ในระหว่างการประชุม CPM ครั้งที่ ๑๑ สำนักงานเลขาธิการ IPPC จัดให้มีการบรรยายพิเศษ (Side Session) เพื่อให้ความรู้แก่ประเทศสมาชิก จำนวน ๗ เรื่อง จากการฟังบรรยายพิเศษ ทำให้เห็นแนวโน้มว่า จะมีการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการจัดการศัตรูพืชเพิ่มมากขึ้น เช่น การใช้ Drone ในจัดทำแผนที่ศัตรูพืช และการทำ Surveillance การใช้ Application บนโทรศัพท์มือถือเชื่อมโยงข้อมูลในแปลงการเก็บการวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงการวินิจฉัยศัตรูพืชผ่าน Application บนโทรศัพท์มือถือ หรือ Tablet เป็นต้น

๗. การจัดทำมาตรฐานประเภท commodity standard ที่ประชุมรับทราบเรื่องการจัดทำมาตรฐานประเภท commodity standard ว่ามีทั้งแบบขอบข่ายกว้างครอบคลุมสินค้าและศัตรูพืชหลายชนิด (broad scope) และมาตรฐานที่มีขอบข่ายแคบมีความเฉพาะเจาะจงระหว่างสินค้ากับศัตรูพืช (narrow scope) ดังนั้นข้อกำหนด (requirement) หรือ มาตรการที่ระบุในมาตรฐานจะแตกต่างกัน ส่วนเนื้อหาจะไปในแนวทางใด ขึ้นกับ specification ที่ประเทศสมาชิกให้การรับรอง อย่างไรก็ตามหลายประเทศเห็นว่ายังคงมีความจำเป็นต้องทำมาตรฐานประเภทนี้อยู่ ประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศเห็นว่าควรให้ความสำคัญกับมาตรฐาน commodity standard มากกว่ามาตรฐานประเภท concept standard และควรมุ่งเน้นไปที่ specific commodity ที่มีขอบข่ายแคบ

๘. การจัดทำมาตรฐานเกี่ยวกับการลดความเสี่ยงศัตรูพืชที่เคลื่อนย้ายไปกับตู้ขนส่งสินค้าทางทะเล (Sea container) ที่ประชุมมีมติให้เลื่อนการจัดทำมาตรฐานเรื่องนี้ออกไปก่อน โดยให้นำมาพิจารณาอีกครั้งใน ๕ ปีข้างหน้า เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สายเรือ depot shipping company ฯลฯ ได้นำมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น Code of Practice for Packing of Cargo Transport Units (CTU Code) ซึ่งเป็นมาตรฐานที่จัดทำร่วมกันโดย ๓ องค์การได้แก่ (๑) The International Maritime Organization (IMO) (๒) the International Labour Organization (ILO) และ (๓) the United Nations Economic Commission for Europe (UNECE) ไปปฏิบัติระยะหนึ่งก่อน จากนั้นให้ประเมินผลว่าเพียงพอที่จะลดความเสี่ยงจากศัตรูพืชหรือไม่ แล้วนำมาพิจารณาอีกครั้ง ประกอบกับปัจจุบันประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ยังไม่มีความพร้อมเพียงพอที่จะดำเนินการตรวจสอบและรับรองการทำความสะอาดตู้ขนส่งสินค้าทางทะเลในขณะนี้ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยอาจต้องเตรียมความพร้อมในการรับมือเรื่องนี้ เพราะประเทศที่ผลักดันเรื่องนี้คือ สาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งเป็นคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทย ทั้งนี้จีนได้รายงานต่อที่ประชุมว่า จีนจะไม่รอให้ IPPC กำหนดเป็นมาตรฐาน เพราะเรื่องนี้จีนได้รับผลกระทบและขณะนี้จีนอยู่ระหว่างการกำหนดมาตรการสำหรับเรื่องนี้แล้ว

๙. การประชุมคณะกรรมการมาตรการสุขอนามัยพืช (Commission on Phytosanitary Measures, CPM) ครั้งที่ ๑๒ กำหนดจัดให้มีขึ้น ณ เมืองอินซอน สาธารณรัฐเกาหลี ระหว่างวันที่ ๕ - ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐